

Dnr: KONCERN 351/2013

KST 53 § UTLÅTANDE Förnyande av statsandelssystemet

Kst 25.3.2014 § 53

BEREDNING (kommundirektör Tom Simola)

Finansministeriet har av kommunerna begärt ett utlåtande om utredningsman Arno Miettinen utkast till regeringens förslag om förnyandet av statsandelssystemet.

Finansministeriet begär att kommunerna särskilt i sina utlåtanden uppmärksammar

- de föreslagna kriterierna för statsandelarna
- fördelningen av tyngdpunkten för åldersfördelning och sjuklighet
- övriga kriteriers tyngd
- principerna för uträkning
- utjämningen av statsandelarna på basen av skatteinkomsterna
- övergångsperiodens längd och gradering

FÖRSLAG (kommundirektören)

Kimitoöns kommun ger följande utlåtande:

Kimitoöns kommun konstaterar att motiven bakom reformen är begripliga, men att reformens målsättningar inte förverkligas i den modell som nu föreslås. Statsandelsreformen innebär en omfördelning av resurser mellan kommunerna men statsandelarna som helhet påverkas inte av statsandelsreformen. I denna omfördelning är Kimitoöns kommun en av de största förlorarna.

Kimitoöns kommun ställer sig mycket kritisk till statsandelsreformen i sin nuvarande form p.g.a. att den i sitt utfall skulle innebära en allt för kraftig omfördelning av resurserna mellan kommunerna. Kimitoöns kommun skulle p.g.a. reformen försättas i en mycket dålig finansiell situation. Kommunen kan därför inte godkänna reformen.

Ifall statsandelsreformen genomförs som framställt skulle de nedskärningar staten ytterligare aviserat som nödvändiga komma att ha en förödande effekt på kommunen. Vid eventuella framtida nedskärningar av kommunernas finansiering är det därför mycket viktigt att staten ser på alla förändringar i kommunernas finansiering och på kommunnivå tar i beaktande en eventuell statsandelsreforms effekter.

Utfallet för Kimitoöns del skulle vara en försämring på 2,3 miljoner euro eller 328 euro/invånare. Försämringen motsvarar årligen 10,6 % av statsandelarna som helhet. Med den skattebas Kimitoöns kommun har skulle minskningen i statsandelar motsvara 2,5 skatteprocentenheter för kommunalskatten. En kompensation av minskningen genom förhöjda skatter skulle således kräva att kommunen ökar sin skatteprocent från nuvarande 19,75 till 22,25 %.

Utöver statsandelsreformen påverkas kommunernas ekonomi av de åtgärder som regeringen aviserat i det strukturpolitiska programmet och förstås också av andra eventuella åtgärder staten ännu inte beslutat om. Det är synnerligen viktigt att reformernas och övriga nedskärningars helhetsinverkan på kommunnivå utreds och kontinuerligt beaktas i planeringen av alla eventuella framtida nedskärningar.

Det nya statsandelssystemet borde enligt Kimitoöns kommun ändras på följande punkter:

De föreslagna kriterierna för statsandelarna

Kommunen kan i sig på ett allmänt plan omfatta att antalet kriterier minskar, men ställer sig kritisk till kriteriet utbildningsbakgrund som innebär en omfördelning av resurser mellan kommunerna till kommuner där en större andel av de 30-54 åriga invånarna saknar examen. Ett sådant enskilt socioekonomiskt kriterium är inte i samma kategori med de övriga kriterierna och de kostnadsdrivande effekterna är dels inte tillräckligt undersökta och dels redan beaktade genom de andra kriterierna som t.ex. sjuklighet. Kimitoöns kommunföreslår därför att kriteriet utbildningsbakgrund inte ska användas.

Kimitoöns kommun ställer sig också kritisk till det nya kriteriet arbetsplatssufficiens (työpaikkaomavaraisuus). En hög arbetsplatssufficiens motiverar inte i tillräcklig grad ett ökat finansieringsbehov och sufficiensen ter sig missplacerad i ett statsandelssystem vars slutliga ändamål är att utjämna kommunernas förutsättningar. Om en stor arbetsgivare försvinner från en kommun, straffas kommunen i denna modell också genom minskade statsandelar. Kimitoöns kommun föreslår därför att arbetsplatssufficiensen slopas som kriterium i systemet.

Fördelningen av tyngdpunkten för åldersfördelning och sjuklighet

Den föreslagna modellen minskar avsevärt åldersgruppernas tyngd (särskilt de övre åldersgrupperna) och samtidigt ökar sjuklighetskriteriets tyngd avsevärt. Kimitoöns kommun ställer sig kritisk till denna kraftiga förskjutning och föreslår att tyngdpunkten förändras på ett sådant sätt att förskjutningen inte blir så stor. Statsandelssystemet borde innehålla sporrande element för finansieringen av preventiv service i kommuner med en äldre men friskare befolkning.

Kimitoöns kommun ställer sig också kritisk till att sjuklighetskriterierna ännu i förslaget är bristfälliga och beräknas förklara bara drygt hälften (53 %) av kommunernas direkta kostnader för hälsovården. Bland de faktorer och koefficienter som påverkar de beräknade kostnaderna för hälsovården har man tagit in den socioekonomiska faktorn Arbetsoförmögenhet (arbetsoförmögna under 55 år). Sådana socioekonomiska faktorer som arbetsoförmögenhet borde uteslutas från statsandelsmodellen då deras inverkan på kostnaderna redan finns beaktad genom de olika kommunernas olika sjuklighet. Faktorn "arbetsoförmögenhet" snedvrider här kostnadsuppskattningarna och Kimitoöns kommun föreslår därför att faktorn arbetsoförmögenhet och andra eventuella socioekonomiska faktorer tas bort från modellen (I enlighet med Mall 2 i THL:s publikation "Sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetekijät ja valtionosuusjärjestelmän uudistaminen"). Statsandelarna lämpar sig dåligt som ett socialpolitiskt instrument.

Kimitoöns kommun föreslår också att tyngden för de äldre åldersgrupperna ökas i beräkningsgrunderna för statsandelarna.

Övriga kriterier

Skärgårdstillägget slopas i sin nuvarande form helt och blir i förslaget ett kriterium som ökar de kalkylerade utgifterna för statsandelarna för basservicen. I nuvarande statsandelssystem är skärgårdstilläggen för Kimitoöns del totalt ca 2 miljoner euro vilket motsvarar 8,7 % av statsandelarna. Skärgårdskommunerna kompenseras marginellt sett men skärgård får en relativt sett mindre betydelse i förslaget till statsandelar. Statsandelar som kan relateras till kommunens skärgårdsstatus sjunker i det nya förslaget från 2 miljoner euro till 1,46 miljoner euro. Här ingår ett nytt fjärrortstillägg på 0,5 miljoner euro för Kimitoöns del. Kimitoöns kommun har en stor skärgård med alla de utmaningar och kostnadsdrivande faktorer som kan förknippas med skärgård.

Kimitoöns kommun föreslår att skärgårdskriteriets inverkan på de kalkylerade kostnaderna ökar från nuvarande förslag med minst 30 % för de egentliga skärgårdskommunerna (8 st.). Omfördelningen av statsandelarna skulle nationellt sett vara marginell men ge de egentliga skärgårdskommunerna en förutsättning att fotsättningsvis ansvara för en acceptabel samhällsservice i hela kommunen.

Kimitoöns kommun ser det som positivt att reformförslaget tillåter att en kommun som får förhöjda kalkylerade kostnader p.g.a. skärgård också kan ta del av fjärrortstillägget. Kriterierna för fjärrortstillägget borde dock utvecklas så att det utgår från tillgänglighet och beaktar tid och väntetider och inte enbart kilometer.

| Skärgårdsrelaterade tillägg 2014                                      | Enonkoski | Gustavs   | Karlö     | Malax      | Pargas     | Puumala   | Sulkava    | Kimitoön   | Totalt      |
|-----------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|------------|------------|-----------|------------|------------|-------------|
| <b>Allmän del</b>                                                     |           |           |           |            |            |           |            |            |             |
| Förhöjning av allmän del                                              | 205 594   | 119 304   | 165 402   | 749 641    | 2 088 286  | 318 591   | 381 665    | 949 465    | 4 977 948   |
| Skärgårdstillägg                                                      | 205 594   | 119 304   | 165 402   | 749 641    | 2 088 286  | 318 591   | 381 665    | 949 465    | 4 977 948   |
| <b>Statsandelar för basservice</b>                                    |           |           |           |            |            |           |            |            |             |
| Undervisning och kultur                                               | 25 335    | 12 030    | 62 109    | 93 121     | 291 384    | 33 657    | 49 148     | 127 464    | 694 249     |
| Social och hälsovård                                                  | 0         | 0         | 183 433   | 0          | 0          | 0         | 0          | 0          | 0           |
| Skärgårdsrelaterade tillägg 2014                                      | 436 524   | 250 638   | 576 344   | 1 592 403  | 4 467 957  | 670 839   | 812 478    | 2 026 394  | 10 833 577  |
| Statsandelar 2014                                                     | 5 710 437 | 2 708 497 | 3 416 908 | 16 681 023 | 33 478 223 | 9 045 369 | 10 596 243 | 23 388 349 | 105 025 050 |
| Skärgård/ Alla statsandelar, %                                        | 7,6 %     | 9,3 %     | 16,9 %    | 9,5 %      | 13,3 %     | 7,4 %     | 7,7 %      | 8,7 %      | 10,3 %      |
| <b>Skärgårdsrelaterade tillägg och fjärrortstillägg, förslag 2015</b> |           |           |           |            |            |           |            |            |             |
| <b>Allmän del</b>                                                     |           |           |           |            |            |           |            |            |             |
| Förhöjning av allmän del                                              | 0         | 0         | 0         | 0          | 0          | 0         | 0          | 0          | 0           |
| Skärgårdstillägg                                                      | 0         | 0         | 0         | 0          | 0          | 0         | 0          | 0          | 0           |
| Fjärrortstillägg                                                      | 35 825    | 96 394    | 167 825   | 0          | 0          | 375 996   | 233 653    | 498 740    | 1 408 423   |
| <b>Statsandelar för basservice</b>                                    |           |           |           |            |            |           |            |            |             |
| Skärgård                                                              | 242 453   | 117 660   | 461 062   | 798 261    | 1 888 209  | 378 743   | 427 663    | 963 066    | 5 277 107   |
| Skärgårdsrelaterade tillägg och fjärrortstillägg, förslag 2015        | 278 278   | 214 054   | 628 887   | 798 261    | 1 888 209  | 754 729   | 661 316    | 1 461 796  | 6 685 530   |
| Statsandelar, förslag 2015                                            | 5 900 124 | 2 507 675 | 3 413 123 | 16 623 817 | 30 057 291 | 9 185 455 | 10 598 022 | 21 066 600 | 99 352 107  |
| Skärgård/ Alla statsandelar, %                                        | 4,7 %     | 8,5 %     | 18,4 %    | 4,8 %      | 6,3 %      | 8,2 %     | 6,2 %      | 6,9 %      | 6,7 %       |
| <b>Skilnad, euro</b>                                                  | -158 246  | -36 584   | 52 542    | -794 142   | -2 579 748 | 83 890    | -151 162   | -564 599   | -4 148 047  |
| <b>Minskning %</b>                                                    | -36,3 %   | -14,6 %   | 9,1 %     | -49,9 %    | -57,7 %    | 12,5 %    | -18,6 %    | -27,9 %    | -38,3 %     |

#### Uljämningen av statsandelarna på basen av skatteinkomsterna

Kimitoöns kommun ser det som positivt att utjämningen får en mer sporrande effekt och kan omfatta den föreslagna förändringen i skatteutjämningen.

#### Övergångsperiodens längd och gradering

Kimitoöns kommun föreslår att övergångsperioden förlängs till 8 år (två fullmäktigeperioder) med jämn stora årliga förändringar.

**Bilaga:** Begäran om utlåtande 53/1

#### ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Veijo Lücke föreslog, understödd av Veronica Heikkilä, ett tillägg under rubriken "Fördelningen av tyngdpunkten för åldersfördelning och sjuklighet":

Kimitoöns kommun föreslår också att tyngden för de äldre åldersgrupperna ökas i beräkningsgrunderna för statsandelarna. **För att bibehålla hälsa och livskvalitet för den åldrande befolkningen krävs kommunala satsningar på motion och förebyggande hälsovård. Även friska äldre förutsätter service i form av hemtjänst.**

Förslaget omfattades enhälligt.

BESLUT

Godkändes i enlighet med föredragandes förslag med Lückes tillägg.

---